

1651 Dirksen. van der Weyden
deel 2/2

T 15
weyl
1

T. Ned.
3751

Inleydinge

tot
een vast - gegronde
Nederduytsche Letter-
stellinge.

DOOR
Dirk^{um} Van der Weyden.

UTRECHT,
Voor de Weduwe van Dirk van Rijf-
beek, wonende tusschen de
Smeel ende Geerte brugge.
anno 1671.

NED.
LETTERK.

Nonst-lybende Zeser /

Alzo men dagelijc be-
 bindt dat vele/ook zelfs
 bejaerde personen / hoe
 wel in verschepe upthepm-
 sche spraken t' hups zijnde/in
 onze Nederduytsche ende nitt
 tegen-stande hare Moeder-
 tale/ nitt-te-min als vrende-
 lingen en zyn / en hij na geen
 onderschepe en weten te ma-
 ken tusschen d ende t: schrij-
 vende broot, doot, gelt, Got, goet,
 hoofd, maagt, maant, schult, tijt,
 vriint, woort, ende andere med
 t: in de plaats van brood,
 dood, geld, God, goed, hoofd,
 maagd, maand, schuld, tijt, vriind
 woord, med d: Daar men bro-
 den, doden, gelden, goederen,
 2 2 hoof-

LIBRIS
 UNIVERSITATIS
 MAGENSIS
 11222 525

4
hoofden, maagden, maanden, tij-
den, vrienden, woorden, ende
geen broten, doten, gelten, hoof-
ten, ende zo voord en zegt:
noch tusschen ch ende g: stel-
lende dach voord dag, want
men dagen, ende geen dachen
en zegt. Noch tusschen ck of
k, ende g: wanneerze dinck en
ontfanck voord ding ende ont-
fang zetten: want men dingen
ende ontfangen zegt / en geen
denken noch ontfanken. Noch
tusschen i, jod, ij, op (welker
onderscheyd klaarlik blijkt
in dese reden / ik jage na wijs-
hepd) ende den Griekischen
ypsilon, di eben als een enkel
i luydt: stellende in de plaat-
se van d' yps een ij, als in hij-
pocheek, hypokriit, voord hypo-
cheek,

5
cheek, hypokriit: noch tussche
d' u vocaal, dat is / alleen-kin-
ker / ende den van consonant, dat
is / mede-klinker: schrijvende
vijt, *bulcus digitale*, voord upt, e,
ex, extra: Vijtrecht, voord Upt-
recht: daar Utrecht heter
waar: vijl *hna*, voord upl *bubo*:
vre *pax*, voord ure *bora*: Vrsel
voord Vrsel: ende in 't hoort /
verken *porcus*, voord uerken
horula: ook goud *aurum*, voord
goed *bonus*: sout *sal*, voord soet
dulce: compt *competit*, voord
koomt *venit*: en in vele andere
heel plompelijc verballen.
Dat de Practicijnen de woord-
den practiceren ende authen-
ticeren, niet wel med een s en
schrijven: item drie voord dri:
nijet voord nūt: vijer voord viir:
A 3 hijer

hijer door hiir: di door d' ij
twe-sylbig / ofte twe-tonig
zijn: ende vele overtollige
letteren / tot verlenginge harer
schriften / gebruyken / als in
ick, c ofte k: h achter g, in
ghij, leegh, ghangher, en in an-
dere: t in Godt: e in dienaar,
niemand, schielik: e ende c in
maecken, zaecten, ende in an-
dere: daer ik, gij, leeg, ganger,
dinaar, niman, schilik, maken,
zaken, genoeg is: ende dat'er
ook vande hare qualik een is
di / Op huyden, wel schrijft:
wantze gemeynlik huij (het
welk twe-tonig is) in de stede
van huy een sylbig zetten: upt
geen ander oorzaak / dan datze
in hare jonge jaren bij ho-
sters / ende geen letter-wijse
School-

School-meesters / ofte Mees-
terfen haar A, B, C, ofte niet
als Latijn (gelijk ik ende an-
dere med mij) geleert en heb-
ben; en dat in de Latijnsche
Scholen op geen Duytsche
stellinge en wordt acht geno-
me / ofte opt enige Auteurs
van de Neder-duytsche stel-
linge handelende / lesen: di al
over vele jaren in de verbe-
teringe onzer Moederf-spra-
ke dapperlijck gezwert hebben
als J. G. Becanus: D. V. Koorn-
hert: enige t' Amstelredam
in gedrukte Tafelkens voort
jaar 1584, verspreyd: di van
Haarlem in hare Nederduyt-
sche Spellinge anno 1612.
Anthonis Smijters in zijn schrijf-
kunst-boek t' Amstelredam
M 4 anno

8
anno 1613. De Nederijkers
van Amstelredam in haar
Ewe-spraak van de Neder-
duytsche Letter-kunst anno
1614. Carel de Gilliers School-
meester tot Leeuwarden, in
zijn Trap der Jeugd / vooz
weynige jaren / ende enige
andere: hoe welze noyt (be-
houden hare gunste) het wit
daar van zo zeer geraakt en
hebben ('t welk ik de geleer-
de late oordelen) als kortz
onze Attevelt, zo in zijn Let-
ter-klank, als in zijnen Eech
annis 1649 ende 1650 upt-ge-
geven: de welke / om datze
meer vooz Liefhebbers enig-
zins Latijnisten/ende di haar
op veersen verstaan (hoe wel
de zelve (na ik hoze) daar noch
ge

genoeg aan te kantol hebbe)
schijnen gemaakt te zijn. Zo
hebbe ik / zo om de voozschre-
ven / als andere seplen na-
maals te helpen voorkomen/
dese Letter-stellinge upt en-
kele lijsde en meddogengepd
vooz haar ende onze nakome-
lingen/ zo naakteljk med de-
sen willen openen / ende alle
Letteren ontleden / dat een
ider de zelve als med de hand
zal kunnen vatten/ ende lich-
teljk verstaan.

Tot welken eynde ik het
A, B, C, hie vooz-upt-zende/
welker elk maar een toon en
heeft / ober zulk men nit en
mag zeggen / ae, bee, cee, dee,
effe, gee, elle, emme, enne,
erre,

10
erre, esse, &c. Dochte kry-
ven uyven a qua, in de plaat-
se van qua, qua.

11
a. b. c. d. e. f. g.
h. i. j. k. l.
m. n. o. p. q.
r. s. t. u. v.
w. x. y. z.

a

Man-merk dat d'a, e, i,
ij, o, u, hij de Nederduyt-
sche zes vocalen ofte allen-
klinkende Letteren zijn/ende
dat hoord alle d' andere conso-
nanten ofte mede-klinkers zijn
med een / ofte meer van de
hoor-

voorzschreven zey: also de zelve
de consonanten zonder vocalen niet
 upt-gesproken kunnen worden/
 ende alleen geen *syll* ofte
 toonen maken.

Dat men d'a, om des zelve
 blank upt te trekken/ al ober
 een wijl verdubbelt heeft:
 als in aard, baard, daar, gaar,
 haar, jaar, kaar, laar, maar, di
 men zo gesteld zijnde/ dubbel
 aa noemt / ende dat men van
 gelijke ook de vocalen e, i, o, u,
 verdubbelen mag.

Datze in 't eynde en elders/
 med desen ^A *accens* verlengt
 soude mogen worden / gelijk
 alle d'andere *vocalen* ofte zelf-
 klinkers: als in abberdan,
 Delian, Halse, Klasse, Compèr,
 civil, Theodôr, natûr: ende dan
 upt

upt-gesproken moeten zijn/
 als of er dubbel aa, dubbel ee,
 dubbel ii, dubbel oo, dubbel
 uu stondt.

En aangeziin dat de ver-
 dubbeling van d'u, mede al
 ober vele jaren vooz goed ge-
 heurd is / als in buur, cuur,
 duur, huur, muur, puur, ende in
 andere: ende dat de verdub-
 belinge van d'e in eenyllige
 woorden / ofte in andere / als
 in beer, begerete, deernis, eer,
 heerlik, leerlik: midsgaders
 van d'o, als in boor, choor,
 door, goor, hoor, loor, moor: al
 langen tijd buyten enig ge-
 schil zijn geweest: dat dan
 upt de zelve redene ende son-
 dament moet volgen / dat d'i
 geen haस्ताard zijnde/ ook al-

zo wel in biir, ciir, diir, fiir, giir,
hiir, iid, niid *nihil*, niit *non*, en in
andere verdubbeld moet
worden/ als d' a, e, o, en d' u.

En dewijle men ook van
ouds/ d' a in baden, bake, balie,
dagen, falie, gade, jagen, kamer,
mager, navel, patrijs, altijd wel:
item d' i in Abigail, Bibel, bider,
besigen: d' ij in bij, mij: d' o in
bode, bodem, boge, boter, boven:
d' u in nu, en in andere zonder
e achter a, i, ij, o, u, te hebbe ge-
schreven heeft: dat dan d' i in
di, *ille a, nd*, dri, *tres*, ende in bi-
ren, ciren, diren, fire, filen, giren,
hilen, kliren, liren, ider, imand,
nimand, &c. ook niet qualik
zonder e geschreven en wor-
det: in de welke d' i haer
werkinge immers also wel
han

kan doen/ als d' a in bake, da-
ken, gapen, haken: d' e in bede,
heden, leden: d' ij in bijten, krij-
ten, smijten: d' u in buren, du-
ren, truren, &c. dan zet altijd
een e in die, *femur*: ende in knie,
genus: want di beyde twe-syl-
big zijn.

E Dat d' e dskwijlen vooz
d' u gaat / als een *diphthong*
ofte twe-klank: gelijk in
breuk, deugd, heulen, Keulen,
vreugd: in welke zij geenzins
achter d' u en moet staan / als
zommige vooz desen qualik
geleert hebben.

Watze ook zomtjids d' u
volgt: als in buer, cuer, duer,
huer, ende in andere: bij zo
verre gij aldaar d' u in haer
B 2 plaats

plaatse nitt en begeert / als
dus buur, cuur, duur, huur : de
welke in buren, curen, duren,
buren, geheel onnodig is.

Dat wanneer d'eerste sylb
med een e epndt / ende d' an-
der naast-volgende med een e
begint : mē di med een *dierefis*,
dat is schepdſel/behoozt t'on-
derschepden: als dus in beër-
ven, geëffend, geërgerd, en zo
in andere : om geen beerven,
geëffend, geërgerd, als twee-
sylbige upt te spreken.

I Dat d' i van gelijken al-
leen med haar klank be-
staan kan / als in briven,
cither, diven, kisen, liven, nisen,
vriſen, zonder e achter haar
te hebben : want d' e geen
ooz

oozzaak en is van haar ge-
lupd/ als hoven genoeg aan-
getoefen staat.

Ij Dat d' ij (bescheydelyk
klinkende in bij, Cij, dij,
Fij, gij, hij, mij, sij, wij, ijdel,
ijſer, wiſer) med een ander
vocaal in een sylb nitt en werde
geboegd / 't zij dat de zelve
booz haar gaat / ofte na haar
volgt / als men in beijſerd,
beijverd, pijen, vrijen, wijen, en
in zodanige andere zinn en
hozen kan : zulc dat dese
alleen-klinker ij geen twee-
nochte d'z-klanken en kan
helpen maken / 't welk de
Griekſche *ypsilon* ook nitt en
vermag.

Dat 't zeer ongerijmd is /
B 3 D'op

D'op (ofte ook den booschre-
 ven *psilon*, di niet anders als
 een enkel i en luydt (30 in
 Babylon, Dionysius, Egypten,
 Syllabe, en in diergelijke blijkt
 en te hozen is) te setten in de
 plaats van d'ij, in dese na-
 volgende bp, dp, fp, gp, hp,
 mp, sp wp, en in andere woo-
 den in ij epndende: de welke
 30 gezet zijnde (inditnze upt-
 gesproken konden worden
 (dat neen) want de letter op
 altijd een *diph* ofte *triphthonge*,
 dat is / twe of dri-klank hel-
 pende maken / noodzakelijck
 volge moet na een *vocaal*) niet
 anders en zoude klinken/dan
 of'er bi, di, fi, gi, hi, mi, si, wi,
 stont: daar hij-na alle de
 Drukkers tot noch toe in
 gedwaalt hebben. Dat

Dat 't onderscheid tuss-
 schen d' i ende d' ij klaarlijk
 blijkt / in bil en bijl: dik en dijk:
 lid en lijd: min en mijn: pil en
 pijl: rif en rijf: zit en zijt: wis
 en wijs, en in andere.

Dat ik geraadzaam vinde/
 dat men een i stelle in de leste
 sylb van d' *Adverbien*, ofte bij-
 woorden/in de welke de booz-
 gaande sylb lang is: als in
 deerlik, eerlik, *boneste*, heerlik,
heroicum, qualik, en in zodanige:
 ende in tegendeel/dat men een
 ij zette / daar de boozgaande
 sylb in *Adverbiu* kort is: als
 in adelijk, beleefdelijk, deugde-
 lijk, erelijk, gelijk, herelijk, krach-
 telijk, en in andere.

Dat mij, *mibi* ofte *me* be-
 dupdt: als / geef het mij: hij
 23 4 woont

Zo woont bij mij: hij leert dat van mij: en dat / mijn, mijne, *meus a. um.* is: als/ mijn vader, mijne moeder, mijn hoofd: ende dat zij, behalve *illa & illi*, ook *se ipse vel ipsum* in het navolgende he- tekend/ als / bij zij zelven den- ken, *apud se cogitare*: tegen zij zel- ven strijden, *contra se pugnare*. dat is/ tegen zich zelfs, hem of haas zelven: zij zelven versterven, *se mortificare*: ende dat zijn, zijne, *suis a um* is. So dat men nitt en moet schrijven / bij mijn on- derfz, *apud me infra*: noch/ tegen zijn zelven, *contra se*: maar / bij mij onderfz, en tegen zij zelven.

Dat d' o haer in *plurali*, ofte 't meerboud alleen geneyren kan / in bogen, do-

²⁷
dopen, hogen, kopen, lopen, mogen, en in andere: hoe wel- ze in *singulari* ofte 't een-boud in boog, doop, hoog, koop, loop, moog, verdubbeld moet woz- den.

U Dat d' u van gelijken haer in 't meerboud be- helpen kan/ als in bureu, curen, duren, huren, muren, truren, en in andere / so hoben aangevoesen is.

Dat ik rade dat de verdub- belinge van d' u nau onder- houden worde / in woorden di van 't Latijn boord komē/ als in muur van *murus*, puur van *purus*, natuur van *natura*: en in saluut, statuut, virtuuut, en in diirgelijke andere.

Dat

Dat u alleen gesteld *sibi* ofte
 te beduydt: als / ik zeg het u:
 ik minne u: en dat uw, uwe, *tuus*
a. uro, een *adjectief* ofte *bijwoorz*
 is: als uw vader, uwe moeder,
 uw Testament: *oerzulk* men
 schrijven moet/ *niit* u Dinaar,
dooz tuus famulus: maar uw
 Dinaar.

Dat upt dese zes Vocaleen
 (d' op daar mede onder spe-
 lende) dertien *diphthongen* ofte
 twe-klanken gebozmd wo-
 den / als aa: in baat // ay: in
 drapen // au: in flau // ee: in
 Heer // ey: in beyden // eu:
 in deugd // ii: in hür // oe: in
 koel // oo: in loot // ou: in
 mont // op: in mop // uu: in
 puur // up: in opt. Ende d' *d*
triphthongen ofte *dri-klanken* /
 als

als eeu: in eeuwig // iiu: in
 nieuwe // oey: in boeyen. med
 de welke wij ons geheel be-
 helpen kunnen. *Gebruy-*
kende dooz de gemeyne ae,
dubbel aa, in maar // *dooz ie,*
dubbel ii, in niit // *dooz ue,*
dubbel uu, in puur.

B Dat de b in't eynde van
 Achab, Caleb, Jacob, Joab,
 Moab, altijd gehouden
 moet worden / hoewelze in't
 geklank / als in Abd en lapt,
 bad en pad, bak en pak, beslapt
 en verflapt, weynig van de p
 verscheelt.

C Dat de c in upheymische
 woorden behoort gehou-
 den te worden / als in capa-
 bel

bel, cautie, conditie, compare-
ren, conquest, en van diir
soorte.

Datze (daarze voor de k
nood-loselijc plagt te komē)
wel verswelten mag / diin-
volgende men wel banken,
danken, janken, klanken, en zo
voor d in andere / zonder c
mag zetten / voor t oude
bancken, dancken, jancken,
klancken, &c.

Datze voor a, o, u, l, n, r klinkt
als k: ende voor e, i, ende ij,
als f: zo datmen moet schrij-
ven Keulen, nist Ceulen: want
de e dat doet luyden / als
Seulen. **S**itt k.

Dat alle woorden in 't
meer-houd in de ofte den
upt-

upt-gaande ende verlengen-
de / als gladde, goede, broden,
doden, epnden, gronden, hoof-
den, en andere / altijd in het
een-houd med een d zonder t
moeten epnden/als glad, goed,
brood, dood, epnd, grond, hoofd,
gelijk als ten dele gezegd is:
hoewelze in d'upsprake wep-
nig van de t verschelen.

Dat men de woorden / di
in 't meer-houd heden heb-
ben: als aardighepd, beleefd-
hepd, deugdelijkhepd, eerbaar-
hepd, en andere / altijd med
dusdanigen hepd zonder t
daar bij te doen/stellen moet/
ende hopt med ij en t: zo om
dat e ende ij geen *diphthong* en
maken/gelijk e ende op doen/
als om dat men aardigheden,
be-

beleefdheden, deugdelijkheden,
eerbaarheden, en geen heten
en zegt.

Dat haer ook in woorden
in de tweede ende derde per-
soon / altijd een t by geboegd
moet worden: als / gij bidt:
hij wordt oud: hij doot een
Schaap: hij braadt een bout,
en in enige andere woorden:
ook wel zonder persoon: als/
het wordt avond: dat dan zo
beel beduydt / als bidder, wor-
det, dodet, bradet.

Dat 'er enige gebonden
woorden / di dus qualik: alser,
datter, isser, offer, watter, men
zaller, gij zultter, en deser ge-
lijke andere schryben: in de
plaatsen van / als 'er, dat 'er, is
'er, of 'er, wat 'er, zal 'er, zult 'er,
(want

(want 'er, daer dat is daer
beduydt) stem / metter tijd,
hoor / med den tijd.

Dat f verscheydenlijk en
scherper klinkt als vau,
zo in faal en vaal, fel en vel,
sil en viil, fir en viir, fepl en
vepl, en in andere ditgelijke
klaarlik te horen ende af te
nemen is.

Dat men als overvloet de
tweede f stelt in bederfense,
cijffer, erfense, luyffel, oefenen,
truyffelen, waaffelen, en in an-
dere: des halben aldus / beder-
fense, cijfer, erfense, luyfel,
oefenen, truyffelen, wafelen, be-
staan mag.

G Dat de g haer zonder h
wel kan behelpen/ als in
bang, dag, eggerig, gapen,
geeuwen, angst, hengst, hoog,
lang, mag, maagd, slag, en in
dufend andere / en dat zo wel
voorz/in't midden/ als achter.

Dat zo wanneer h achter g
volgt / als in eeuwigheid,
hoogheid, traagheid, en in an-
dere/ h dan d'eerste letter van
de leste ofte na-volgende sylb
is.

Dat agie in couragie, fruct-
agie, personagie, plupmagie, en
in diirgelijke/ blinkt als aasje;
ende dat logeren, luydt als
loofjeren: logis, als loofjuis:
ende accompagneren, compa-
gnie, compagnon, als accom-
paan-

paanieren, compaanjie, com-
paanjon: Oragne ofte Oraigne,
als Oraanje: Spaigne, als
Spaanje, doch na't Latijn
Hispania, beter Spanie.

Dat het onderscheyd tus-
schen g ende jod, in gaar en
jaar: ganz en jans: gent en jent:
gisps en jisps: Gode en Jode,
wel blijkt.

Dat alle woorden di in't
meer-voud gen ofte ge hebbe/
niet med ch, maar med g ofre
ge in't een-voud geschreven
moeten worden: als bag, dag,
bang, berg, ding, ledig, lage,
plage, vlage, en andere.

h Dat het wanschikke-
lijk is de h aan een g te
voegen/ als in ghij, ghaat,
ghrun-

ghrunfelen, ende in andere /
als in de g gezepd is.

Iod. Dat iod een me-klin-
ker is/di altijd een zelf-
kliner achter haer
moet hebben / als in ja, jaren,
jegens, jeugd, jent, jigt, jong, ju-
lep, jupst, wel bescheydelyk
te zyn is.

K Dat de k wel voor vocalen
wil staan / als in kant,
kennisse, kind, kijk-gat, kon-
nen, kuylen: en ook wel na/
als in gemak, bestek, beschik,
rijk, spook, stuk: item na
l, n, r, als in volk, schalk, dank,
Kerk, werk, en in andere.

Dat dese 'k een *Prosthesis*, ofte
voor-settinge is / ende ik be-
duydt/

duydt/ als 'k ben, 'k doe, 'k ga,
'k koom, 'k lope, 'k runne.

Datze wel en te recht ge-
duypt wordt in woorden di
upt 't *Grithsch* woord komen/
als in Bis kop, Katholijk, Ka-
thrijn, kabel, Kabouter-man,
kalfateren, kallen, kamer, Kerk,
kiste, zak, en in andere / so wel
voor/in 't midden/als achter.

Datze alleen zonder c in 't
eynde van een sylb gezet moet
worden / als in druk, ik, kruk,
luk, melk, perk, stuk, &c. want
de c in druck, ick, kruck, luck,
den zelve klank heeft als de
k, ende dat overzulx dus
druck, ick, kruck, luck, &c. im-
mers also qualik geschreven
wordt als hoff, schooff, staff,
wall, well, will, datt, datt, lott,
C4. fort,

fott, putt, want hof, schoof, staf,
wal, wel, wil, dat, dit, lot, for, put,
genoeg is.

I Dat d' l in een-sylbtige
woorde enkel gestelt moet
worden / als in al, bal, cel,
del, bil, bijl, dol, vol, hul, zul,
en in ditzgelijke / zo enigzins
voorzeyd is.

Dat voor elk, zelf, bij de
Poeten ellek, zellef gebonden
wordt. Lees haar verdubbe-
linge in baillu, als of'er baalje,
in Palemaille-baan, als of'er
Palemaalje-baan stont.

M Dat de woorden, in de
welke na d' m een l. oste-
r koomt: als in galm-
kalm, helm, Wilm, schelm-
schem,

schem, storm, wurm, en ande-
re / bij de Poeten dikmaals
twe-sylbtig worden / als gal-
lem, kallem, hellem, Willem,
schellem, scherrem, storrem,
wurrem.

N Dat twee ennen dus nu
gesteld: als tiin mann,
dronk twintig kann, ende sij
hreden altemaal Jann: als
dan mannen, kannen, Jannen,
bedupden.

P Dat ph, luydt als f, en
wel in upthepmsche wo-
den dlijkt: als in pharao,
phenix, Phariseen, Philips, Phi-
losooph, Propheet: en luydt
of'er Farao, Fenix, Fariteen,
Filips, Filosoof, Profeet, stont.
C 5 Dat

Datze noyt in dese woor-
den/ koomt, komste, genaamt,
naamt, neemt, schaamte, en in
zodanige achter d' m gestelt
en moet worden: maar wel in
dese/ in ampt, klampt, schampt,
dempt, slempt, comptoir, stamp,
stempt, stompt, en in weynige
meer.

Q Dat na de q altijd een v
volgt: als in quaad, quant-
suys, quellen, quisten, quijlen,
quijnen, quijten.

Dat'er tweederlepe erren
zijn: als dese: die altijd in
het begin/ en in 't midden
van een woord / noyt in 't
eynde / als in zaven, ziddep,
buzgep, zuycep: ende dese r,
di

di altijd in het eynde/ noyt
in 't beginsel ofte het midden/
als in ader, moeder, nader, va-
der, gesteld en moet worden.

S Dat'er mede tweeder-
lepe essen sijn: als dese s,
di altijd in het begin ende in
't midden/ noyt in het eynde/
als in soldijs, meester, ende de-
se s die altijd het hek moet
sluyten / als in bas, des, is,
mijns, zoons, huys, ende noyt
hoor / ofte in 't midden en
moet staan.

Datze in dese ende deser ges-
lijke eigene namen / Salo-
mon, Seneca, Simon ofte Sij-
mon, Socrates, Sylla, eben eens
van blank is (nota) als c in
ceder-boom, celle, cimbel, ci-
ter

eer: ook in sammelen, samen,
savie, sederd, self, *Salvia*, find,
simme, soppe, sober, tukkelen,
suyker, *Saccharum*, en weprige
andere/di geen van allen med
z geschreven en mogen wor-
den.

Datze gesloten zijnde tuf-
schen twee vocalen / meesten-
deels uytgesproken wordt
als z: exempelēn zijn / blasen,
welen, vrisen, wijfen, rasen, boe-
sem, pluyfen, deshalven onno-
dig datmen dese med z schrij-
ve.

Datze dus 's zomtijds des
betekent / als 's Hemels, 's Gra-
ven-Hage, 's Hertogen - Boich,
's Hofes, 's Lands, en zomtijds is
beduydt: als / dat's, dit's wat's.

T Dat dese 't een *Prothefis* of-
te boozsettinge is / en bete-
kent het: als 't Gerecht, 't
hof, 't gehoor, 't gezicht, 't huys,
in't, op't, van't, zal't.

Ende dese t', tot ofte te ge-
zegd is: als t'avond, t'eynde,
t'onzend, t'onpas, t'Utrecht, t'u-
wend, t'huys: en dat haar dan
gemeenlik een *vocaal* na-
volgt.

Datze in zommige / als in
commotie, gratie, mentie, spa-
tie, en in enige andere klinkt
als c. de reden is: om dat ter-
stond achter de spijk ti, een
vocaal volgt.

Dat ik nite ongeraad-
zaam en binde med d'oude/
boerlijk in veersfen / dus

D

com-

commoci, graci, menci, spaci,
en zodantige/ te schrijven.

Darer hebensdaags gebonden
worden / med dewelke ik
ook stemme / di in enige
woorden/ als zijn: doen, gaan,
halen, lopen, komen, maken
nemen, rijden, varen, &c. in
imperativo, ten tijde als men
tid gebidt ofte beveelt / als/
doe dat, ga heen, haal wijn, loop
rasch, koom weêr, maak uw
peerd reê, neem, rij weg, vaar
wel: en in andere geen: achter
doe, ga, haal, loop, koom, maak,
neem, rij, vaar, en zetten: de
welke nochtans in woorden
di in ten ende sten eynden/
als bijten, eten, laten, letten,
haaften, troosten, en diergelij-
ke / in *imperativo*: als bijt, eet,
laat,

laat, let, haast u, troost mij:
noch in weest en zijt gegroet/
en in eenige andere desgelijc/
niet uptgelaten en moet wor-
den: zo dat wel blijkt / dat
men hiet in med verstand te
werk moet gaan.

Vau. Dat na v meesten-
deels een zelfklinker
volgt: als in Vader,
verder, viren, vijlen, vormen:
vullen: ofte zomtijds ook wel
l, ofte r, als in vlak, vlecht,
vligen, vlijten, vloy, vlog,
vraat, vrede, vroed, vrucht, en
in andere.

Wau. Dat w zeer mis-
bruykelijk een dub-
held u genoemd
wordt

wozdt (di twee *vocalen* zijn/
als in uus zelfs. i. *mi ipius*, wel
dijkt) en geen gemeenschap
med malkanderen en hebbe:
en dat t achter w niet uptge-
sproken en kan worden:
want het woordje uyt, e, ex
extra, med uy een diphthong
geschreven moet worden.

Datze meesten-deels een
alleen-klinker achter haar
hegeert / als in wakker, weder,
wigt, wijden, woud, wurgen, en
in andere: ende d' r alleen on-
der alle de consonanten he-
den wil: als in wraak, wrang,
wreed, wring, wrijten, wroegen,
wrokken, en in wepnige an-
dere te sijn is: ten ware in de
tweede en derde personen van
woorden / di in uwen eynden /
als

als van geeuwen, trouwen, ver-
flauwen, vernieuwen: gij geeuwt,
gij trouwt, hij verflauwt, hij ver-
nieuwt: 't welk geeuwet, trou-
wet, verflauwet, ende vernieu-
wet, beduydt: w en t in dat ge-
bal den t slachtende in wordt
en beduydt *te* / zijnde zo veel
als wozdet / beduydet / als
meer gezeyd is.

Dat x gebuykt behoort
te worden in 't eynde der
ndverbien ofte bijwoorden / in
de plaats van ks: als in alf-
kax, billix, dagelijx, desgelijx,
grotelijx, strax, zulx, en ande-
re/en dat d k in sommige an-
dere *diminutivum* ofte verklep-
pende zaken in x veranderd
wozdt; als pak in paxen, bok
in

42.
in bexken, strik in stricken, stok
in stoxken, kruk in krukken:
maar dat men in *geniivo*, dat
is / den harer schrijven moet /
des paks, des beks, striks, stoks
lengde is . 18. voett : altijd d' s
achter den naam volgende?
gelijk alle andere harers ge-
voord worden.

Dat men nopt maxel, hax-
sel, noch hanxel, noch belexel,
en moet schrijven: maar al-
tijd maaksel, haksel, hangsel,
belegsel, &c. item dus bok-
king, boksharing, ende hiften
mag oxel ofte oksel, oxhoofd,
ofte okthoofd.

V Dat d' op veel van d' ij
verschelt / wel in grif-
heyd, lijdzzaamheyd, vrijheyd,
wif-

wijlheid, blijkt / 30 in ij ge-
zegt is.

Dat 30 wanneer men d' v/
en geen i gebruikt in bapen,
drapen, mapen, vlepen, hopen,
krupen, bloepen, en in dierge-
lijke: men nopt Isaiam als dxi/
maar (na behozen) vtr syl-
diglyk: nopt geind, een / maar
twe-sylb: nopt Zoilus, tve /
maar dxi-sylb: nopt Gofuinus
dxi/maar vtr-sylb. Iesen zak

Z Dat z zachter / ende mit
30 scherp-snijdende en is /
als d' l, gelijk lichtelyk ge-
speurt kan worden tusschen
zalig, en Salome: zelf *ipsemet*,
en self *salvia*: zinnen en sinne:
zijnde en Sijman: zommige en
somme: zuiker *suctor*, (hoewel
4 beter:

beter zinger) en suiker *saccharum*: het verschil tusschen dese twee / ende na wat letteren nu beter de z, dan d' s, gevoegd wordt / kunnen ons doen horen / ende beelden wel uyt dese navolgende exempelen / als lijdzaam, vreedzaam, stijffel, belegfel, hangfel, hakfel, bliksem, pelsel, halzen, heylzaam, lamzucht, omhelzen, vormsel, ganzen, pensen, keersel, veersel, verzoeken, ende andere: hoe wel dat in de plaats van z, dooz-gaans hij vele (ook Letter-kun-dige) de s ge-bruykt wordt.

Ik

Ik en hope niet dat ik med dese mijne stellinge (waar uyt de Latijnen niet alleen med een lichte moepte 't Nederduytsch / maar de Nederduytsche ook haast 't Latijn leren lesen zullen) den Mozaan zal gewasschen hebbe: maar dat d' over van de geleerden hier dooz wassen zal / om onze moeder-sprake op te helpen / ende tot volkomenheyt te brengen / ende de gene di haar dooz overtuygende redenen zullen laten broeden / d' oude kreuple gewoonte te doen verlaten / zonder langer daar bij te blijven / ende het quaad ge-bruyk dooz een wet te houden: waarinne ik d' oude vrijheyt ge-

46
gebruykt hebbe/di onze booz-
ouders in haar geboelen in
dese t' openbaren gehad heb-
ben / het mijn altyd een beter
oordeel der verstandiger on-
derwerpemde. Zult der hal-
den dese in dank aan-nemen/
ende de zelve (so ik stvers in
geseyt hebbe / dat ik nüt en
wete) geliben te verbeteren
tot mijne en anderer onder-
rechtige / also ik graptig
daar na hen / ende ook wel
van een kind begere te leren/
daar ik u van herte booz be-
danken zal / indien dat het
uyt liffde ende genen nijd of-
te bittere galle en geschide /
't welk den verstandigen /
rechtzinnigen ende geleerden
nüt en betaamt: maar der
oude-

47
ouredelijken ende zinnelosen
werk is: aan welker gesna-
ter (noch aan alle de gene di
dit kriticeren / ofte eppen-
zinnige neuswijsheyt noe-
men) ik mij wepnig stote:
wetende dat de konste genen
vijand en heeft / dan den on-
wetenden / ofte gene verach-
ters/ als di haar nüt en ber-
staan/ ende dat d'arbejd van
den Zupaard geschouwt
wordt: verzeherd zijnde dat
de wetende / verstandige ende
bligtige / dit mijn doen meer
loben/als lasteren zullen/aan
de welke ik het geheel op dra-
ge: u biddende/so gij dit nüt
en kunt verbeteren / dat gij't
zult geliben na te volgen.
Vaar wel.

Si piget imitari, noli adversari.